

R O Z S U D O K
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. E. a sudcov JUDr. E. a JUDr. A., v právnej veci žalobcu **G.**, so sídlom v B., IČO: X., zastúpeného H., so sídlom v B., proti žalovanému **T.**, bývajúcemu v P., **o zaplatenie 1 125,30 eur s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 5 C 8/2012, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 20. marca 2014 sp. zn. 19 Co 203/2012 a rozsudku Okresného súdu Považská Bystrica z 10. apríla 2012 č.k. 5 C 8/2012-171, takto

r o z h o d o l :

Mimoriadne dovolanie **z a m i e t a.**

Žalovanému nepriznáva náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Považská Bystrica rozsudkom z 10. apríla 2012 č.k. 5 C 8/2012-171 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal, aby žalovanému bola uložená povinnosť zaplatiť mu 1 125,30 eur s príslušenstvom špecifikovaným v žalobe. V odôvodnení uviedol, že právna predchodkyňa žalobcu (S.) a žalovaný uzatvorili 10. decembra 2004 zmluvu o bežnom účte a 18. decembra 2004 zmluvu o vydaní a používaní platobnej karty, na základe ktorých bol žalovanému zriadený bežný účet a bola mu vydaná platobná karta. Žalovaný sa dostal do nepovoleného debetného zostatku a preto právny predchodca žalobcu v zmysle Všeobecných

obchodných podmienok 27. februára 2008 zmluvu vypovedal. Súd prvého stupňa uviedol, že ide o typovú spotrebiteľskú zmluvu a preto právny vzťah založený medzi účastníkmi konania je občiansko – právny vzťah. Súd prvého stupňa uzavrel, že vzhľadom na plynutie premlčacej doby od 28. februára 2008 a podanie žaloby na súde 1. decembra 2011 treba prihliadnuť na účinne vznesenú námietku premlčania a v dôsledku toho žalobu zamietnuť. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. samostatným uznesením zo 17. apríla 2012 č.k. 5 C 8/2012-190

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Trenčíne rozsudkom z 20. marca 2014 sp. zn. 19 Co 203/2012 napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny (§ 219 ods. 1 O.s.p.); rozhodol tiež o trovách odvolacieho konania. Uznesenie o trovách konania zmenil (§ 220 O.s.p.) a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov prvostupňového konania 67,50 eur za súdny poplatok a trovy právneho zastúpenia 1 334,86 eur do troch dní. V odôvodnení uviedol, že zmluva o bežnom účte a o vydaní a používaní platobnej karty je zmluvou o bežnom účte upravenou v § 708 Obchodného zákonníka a patrí medzi tzv. absolútne obchody, ktorá skutočnosť však nemá vplyv na správnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa, ani na jeho právne posúdenie v otázke vznesenej námietky premlčania, keďže žalobca zmluvu uzavrel ako spotrebiteľ a na daný vzťah sa vzťahuje zákon č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch (od 11. júna 2010 nahradený zákonom č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov). Stotožnil sa s názorom súdu prvého stupňa, že zmluva uzavretá medzi účastníkmi konania splnila všetky znaky typovej zmluvy podľa zákona o ochrane spotrebiteľa a rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorý aplikoval ustanovenia Občianskeho zákonníka na vznesenú námietku premlčania zo strany žalovaného spočíva na správnom právnom posúdení veci. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) na základe podnetu žalobcu napadol rozsudok a uznesenie súdu prvého stupňa a rozsudok odvolacieho súdu mimoriadnym dovolaním, v ktorom navrhol tieto rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Súdom vytkol, že nesprávne posúdili charakter právneho vzťahu založeného zmluvou o úvere. Právny vzťah, z ktorého je vyvodzovaný žalobou uplatnený nárok, posudzovali totiž nesprávne podľa ustanovení Občianskeho zákonníka. Prehliadli, že zmluva o úvere je absolútny obchodný záväzkový vzťah (§ 261

ods. 3 písm. d/ Obchodného zákonníka), na ktorý treba aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka bez ohľadu na to, kto sú účastníci tohto právneho vzťahu. Žiadne zákonné ustanovenie zabezpečujúce ochranu spotrebiteľa a to ani § 54 Občianskeho zákonníka nezakladá možnosť voľby toho právneho režimu, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší. To, čo je predmetom posúdenia v rámci ochrany spotrebiteľa, sú zmluvné podmienky, a nie režim právneho vzťahu. Vychádzajúc z charakteru zmluvy o úvere uzatvorenej podľa § 497 až § 507 Obchodného zákonníka treba tento zákonník aplikovať pri riešení otázky premlčania, ktorá je v ňom tiež upravená. V zmysle § 397 Obchodného zákonníka je všeobecná premlčacia doba štyri roky. V ďalšej časti mimoriadneho dovolania generálny prokurátor konštatoval, že sudy obidvoch stupňov napadnuté rozsudky založili na nesprávnej aplikácii ustanovení Občianskeho zákonníka i keď právna úprava premlčania je obsiahnutá v Obchodnom zákonníku. V dôsledku toho sú tieto rozsudky v rozpore s platným právom.

Účastníci sa k mimoriadnemu dovolaniu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie treba zamietnuť.

Podľa § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e O.s.p., ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Na výskyt procesných väd konania vymenovaných v § 237 O.s.p. a tiež tzv. iných väd konania majúcich za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 O.s.p.) prihlíada najvyšší súd nielen v konaní o dovolaní (viď § 242 ods. 1 O.s.p.), ale aj v konaní o mimoriadnom dovolaní (viď § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) bez zreteľa na to, či boli alebo neboli v tomto mimoriadnom opravnom prostriedku uplatnené. Procesné vady konania v zmysle § 243f ods. 1 písm. a/ a b/ O.s.p. neboli v mimoriadnom dovolaní uplatnené a v konaní o tomto opravnom prostriedku ani nevyšli najavo.

Generálny prokurátor namieta, že napadnuté rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho však interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Z napadnutých rozhodnutí vyplýva názor súdov, podľa ktorého „spotrebiteľský charakter“ zmluvy o úvere predurčuje aplikáciu ustanovení Občianskeho zákonníka nielen na ochranu spotrebiteľa pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami, ale aj na posúdenie premlčania práv z právneho vzťahu založeného touto zmluvou (i keď podľa Obchodného zákonníka ide o absolútny obchod). Generálny prokurátor zastáva opačný názor a zdôrazňuje, že predmetom posúdenia v rámci ochrany spotrebiteľa, sú zmluvné podmienky a nie režim právneho vzťahu. Vychádzajúc z charakteru zmluvy o úvere uzatvorenej podľa § 497 až § 507 Obchodného zákonníka generálny prokurátor konštatuje, že napriek „spotrebiteľskému charakteru“ úverovou zmluvou založeného vzťahu treba premlčanie práva posudzovať podľa Obchodného zákonníka.

V súvislosti s posudzovaním, či námietka premlčania bola v preskúmvanej veci vznesená účinne, vychádzal súd prvého stupňa z názoru, že zmluva o bežnom účte a zmluva o vydaní a používaní platobnej karty je zmluvou spotrebiteľskou a právny vzťah založený medzi účastníkmi konania je vzťah občiansko - právny. Odvolací súd dospel k rovnakému názoru. V mimoriadnom dovolaní generálny prokurátor konštatoval, že záväzkové vzťahy z uvedených zmlúv majú vždy charakter absolútnych obchodov a budú podliehať režimu Obchodného zákonníka.

Preskúmaním napadnutých rozhodnutí dospel najvyšší súd k záveru, že ich zrušením by sa nedosiahol účel mimoriadneho dovolania. Pri zaujímaní tohto záveru vychádzal najvyšší súd z nasledovného:

Podľa § 261 ods. 3 písm. d/ Obchodného zákonníka touto časťou zákona sa spravujú bez ohľadu na povahu účastníkov záväzkové vzťahy zo zmluvy o predaji podniku alebo jeho častí (§ 476), zmluvy o úvere (§ 497), zmluvy o kontrolnej činnosti (§ 591), zasielateľskej zmluvy (§ 601), zmluvy o prevádzke dopravného prostriedku (§ 638), zmluvy

o tichom spoločenstve (§ 673), zmluvy o otvorení akreditívu (§ 682), zmluvy o inkase (§ 692), zmluvy o bankovom uložení veci (§ 700), zmluvy o bežnom účte (§ 708) a zmluvy o vkladovom účte (§ 716).

Podľa § 387 ods. 1 Obchodného zákonníka právo sa premlčí uplynutím premlčacej doby ustanovenej zákonom.

Podľa § 397 ods. 1 Obchodného zákonníka ak zákon neustanovuje pre jednotlivé práva inak, je premlčacia doba štyri roky.

Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa právo premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

Podľa § 101 Občianskeho zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

Podľa ustanovenia § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa (ktoré nadobudlo účinnosť 1. mája 2014) orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliada aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania alebo na inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával.

Podľa § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka (v znení účinnom od 1. mája 2014) ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné. Na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva.

V nadväznosti na citáciu vyššie uvedených ustanovení najvyšší súd poukazuje na základný zmysel a účel dovolania a mimoriadneho dovolania, ktorým je dosiahnuť

preskúmanie právoplatného rozhodnutia vtedy, keď to zákon umožňuje, a v prípade, že v procese jeho preskúmania sa zistia zákonom stanovené dôvody pre zrušenie napadnutého rozhodnutia, dosiahnuť tiež zrušenie rozhodnutia, proti ktorému bol podaný tento mimoriadny opravný prostriedok (§ 243b ods. 2 O.s.p., resp. § 243b ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

Zrušenie rozhodnutia napadnutého dovolaním alebo mimoriadnym dovolaním nesmie byť však nikdy samoučelné a vždy musí viesť k vytvoreniu stavu, v ktorom bude možné odstrániť nesprávnosť procesného alebo hmotnoprávneho charakteru, ktorá bola dôvodom pre kasačné rozhodnutie najvyššieho súdu a nahradiť zrušené (nesprávne, nezákonné) rozhodnutie novým, zodpovedajúcim zákonu. Pokiaľ je však už pri preskúmaní napadnutého rozhodnutia zrejmé, že (napríklad v dôsledku zmeny v právnom poriadku, ku ktorej medzičasom došlo) bude súd, ktorému sa vec po zrušení jeho rozhodnutia má vrátiť na ďalšie konanie, musieť rozhodnúť rovnako ako v zrušovanom rozhodnutí, lebo iné rozhodnutie mu platný právny stav ani neumožní (t. j. ak súd po vrátení veci nebude môcť postupovať alebo rozhodnúť inak, ako pred zrušením jeho rozhodnutia), nemá kasačné rozhodnutie najvyššieho súdu opodstatnenie.

V preskúvanom prípade je – aj bez vyriešenia otázky, či je opodstatnená námietka generálneho prokurátora o tom, že premlčanie práva malo byť posudzované podľa ustanovení Obchodného (a nie Občianskeho) zákonníka – zrejmé, že ak by najvyšší súd zrušil mimoriadnym dovolaním napadnuté rozsudky a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, musel by prvostupňový súd vziať na zreteľ § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa, pričom by ako „orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy“ bol povinný prihliadnúť na zákonný dôvod, ktorý bráni priznať plnenie požadované žalobou. Mal by tiež zohľadniť § 52 ods. 2 vetu tretiu Občianskeho zákonníka, podľa ktorého všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Obe tieto ustanovenia nadobudli účinnosť 1. mája 2014 a právne predpisy, ktorých súčasťou sú, nemajú prechodné ustanovenia. To znamená, že od ich účinnosti sa vzťahujú aj na právne vzťahy založené pred týmto dňom.

Z vyššie citovaných ustanovení vyplýva, že v prípade zrušenia rozsudkov napadnutých mimoriadnym dovolaním by súd prvého stupňa (opäť) posudzoval plynutie premlčacej doby

podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, v dôsledku čoho by rozhodol tak, ako v rozsudku, ktoré generálny prokurátor navrhuje zrušiť.

Z týchto dôvodov najvyšší súd mimoriadne dovolanie zamietol (§ 243i O.s.p. v spojení s § 243b ods. 1 O.s.p.).

Generálnemu prokurátorovi v konaní o mimoriadnom dovolaní nemôže byť uložená povinnosť nahradiť trovy konania. Povinnosť nahradiť trovy konania v konaní o mimoriadnom dovolaní má ten, kto podal podnet na podanie mimoriadneho dovolania (viď § 148a ods. 1 a 2 O.s.p.). V danom prípade dal podnet na mimoriadne dovolanie žalobca. Žalovaný nepodal návrh na priznanie náhrady trov konania o mimoriadnom dovolaní; najvyšší súd mu vzhľadom na to nepriznal náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní (§ 243i ods. 2 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. novembra 2015

JUDr. Edita B a k o š o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lenka Pošová